

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.3.1](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.3.1)

УДК 336.7

*В. В. Русін,
д. е. н., професор кафедри фінансів,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID ID: 0000-0002-2883-4563
А. П. Біда,
студентка освітньо-наукової програми «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Національний університет «Львівська політехніка»,
ORCID ID: 0000-0002-4667-409X*

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ БАНКУ: ЧИННИКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

*V. Rysin,
Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Finance,
Lviv Polytechnic National University,
A. Bida,
student of educational-scientific program "Finance, banking and insurance",
Lviv Polytechnic National University*

FINANCIAL RESILIENCE OF THE BANK: FACTORS AND FEATURES OF PROVIDING

Фінансова стійкість банків відіграє важливу роль у формуванні довіри до банківського сектору. У статті розглянуті теоретичні підходи до трактування поняття «фінансова стійкість банку». Систематизовано перелік внутрішніх та зовнішніх чинників, які впливають на фінансову стійкість банків з урахуванням специфіки їх діяльності в Україні. Фінансова стійкість є ключовим орієнтиром при плануванні діяльності комерційних банків, загалом її показники відображають рівень ризиковості функціонування суб'єкта банківської системи. Управління фінансовою стійкістю має значний вплив на діяльність банків. Для виявлення особливостей забезпечення фінансової стійкості банку на регіональному рівні проведено оцінку показників діяльності АТ АКБ «Львів» - банку з іноземним капіталом, діяльність якого сконцентрована у Західному регіоні України. Для коефіцієнтного аналізу здійснено розрахунок низки показників: коефіцієнта співвідношення власного капіталу та активів, відношення статутного капіталу до балансового капіталу, мультиплікатора капіталу, коефіцієнта надійності, коефіцієнта співвідношення власного капіталу та залучених коштів. Також проведено факторний аналіз показника надійності та співвідношення власного капіталу і залучених коштів з метою вимірювання впливу факторів (величини власного капіталу, зобов'язань та залучених коштів) на величину результативних показників, оскільки коефіцієнтний аналіз дозволяє лише проаналізувати динаміку їх змін. За результатами аналізу, фінансовий стан АТ АКБ «Львів» можна визначити як задовільний, оскільки базові показники перебувають у межах рекомендованих значень, але значення цих показників є нестабільними з огляду на чутливість до ринкових коливань. Для підтримки достатнього для нормального функціонування рівня фінансової стійкості банку необхідно збільшувати величину власного капіталу, щоб зберігати фінансову стійкість в

довгостроковій перспективі; вдосконалювати процентну політику у контексті встановлення ефективних процентних ставок за кредитами та підвищення показника чистої процентної маржі, який показує здатність банку отримувати чистий прибуток і покривати витрати і ризики; зменшувати адміністративні та інші витрати, які знижують прибутковість активів та негативно впливають на обсяг чистого прибутку банку.

The financial resilience of banks plays an important role in building confidence in the banking sector. The article considers theoretical approaches to the interpretation of the concept of "financial resilience of the bank". The list of internal and external factors that affect the financial resilience of banks is systematized, taking into account the specifics of banks' activities in Ukraine. Financial resilience plays a significant role in planning the performance of commercial banks, in general, its indicators reflect the risk level of the banking system. Financial resilience management has a significant impact on the functioning of banks. To identify the features of ensuring the bank financial resilience at the regional level we assessed the performance of JSCB "Lviv" - a bank with foreign capital, whose operations are concentrated in the Western region of Ukraine. For the coefficient analysis, a number of indicators were calculated: the ratio of equity to assets, the ratio of authorized capital to balance sheet capital, the capital multiplier, the reliability ratio, the ratio of equity and borrowed funds. A factor analysis of the reliability indicator and the ratio of equity and borrowed funds to measure the impact of factors (equity, liabilities and borrowed funds) on the value of performance indicators, as the coefficient analysis allows only to analyze the dynamics of their changes. According to the results of the analysis, the financial condition of JSCB "Lviv" can be defined as satisfactory, as the baseline indicators are within the recommended values, but the values of these indicators are unstable due to sensitivity to market fluctuations. To maintain a sufficient level of financial stability of the bank for normal functioning, we recommend to increase the amount of equity to maintain financial stability in the long run; improve interest rate policy in the context of setting effective interest rates on loans and raising the net interest margin, which shows the bank's ability to generate net income and cover costs and risks; reduce administrative and other costs that reduce the return on assets and negatively affect the bank's net profit.

Ключові слова: банк; стійкість; фінансова стійкість банку; чинники фінансової стійкості; коефіцієнти фінансової стійкості; капіталізація.

Key words: bank; resilience; financial resilience; factors of financial resilience; ratios of financial resilience; capitalization.

Постановка проблеми. В сучасних умовах банки є важливою ланкою, котра забезпечує фінансовими ресурсами економіку. Банки не лише торгують грошима, вони є найближчими до бізнесу, знають його потреби, виступаючи водночас аналітиками ринку. На фоні нестабільної економічної ситуації в Україні, чисельних банкрутств у банківському секторі упродовж останніх років, зменшення обсягів вільних грошових ресурсів у населення та суб'єктів господарювання, рівень довіри до банків залишається невисоким [1]. Це відображається на ресурсній базі банків, ускладнюючи кредитну активність банківського сектору та обмежуючи потенційну здатність банків створювати гроші.

Фінансову стійкість банківської системи, а, отже – довіру до неї з боку економічних суб'єктів, знижує наявність суттєвих диспропорцій, що послаблюють її функціональність. Очищення банківського сектору, яке розпочалося після Революції Гідності з огляду на високий рівень шахрайства та відмивання грошей з використанням банків, активізацію процесів виведення капіталу через різноманітні схеми, зниження ліквідності, руйнування банківської мережі у зв'язку з окупацією Криму та Донбасу, незадовільну ділову репутацію власників чи керівництва банків – призвело до значного скорочення кількості банків (з 180 банків на початку 2014 року – до 73 на початок 2021 року). Важливе значення має також недостатній рівень капіталізації українських банків, що не відповідає масштабу завдань, що стоять перед нею. Йдеться насамперед мається на увазі забезпечення збереження коштів вкладників і зростання обсягів кредитування реального сектору економіки. Не менш вагомим чинником є повільне зростання банківських вкладів населення. За даними Інституту Геллапа (США), лише 28% українців довіряють вітчизняним банкам та фінансовим установам, 61% опитаних висловлюють недовіру усій банківській системі країни. Решта 11% не визначилися зі своїм ставленням до банківської системи. Україна займає дев'яте місце серед країн з найнижчим рівнем довіри до банків [2].

Зважаючи на банкоцентричний характер фінансового сектору в Україні, зниження фінансової стійкості банків може призвести до негативної динаміки інвестиційної активності населення та підприємств, спаду ділової активності та купівельної спроможності, скорочення рівня споживання та виробництва. З огляду на викладене, завдання забезпечення фінансової стійкості банків можна розглядати як одне із пріоритетних на сьогодні для українського банківського сектора. Зниження чи підвищення рівня фінансової стійкості, як поєднання показників фінансової діяльності, в сучасних умовах може як вивести банк з фінансового ринку, так і забезпечити суттєві конкурентні переваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізу основних аспектів забезпечення фінансової стійкості банків присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідників. Зокрема, Довгаль Ю.С. та Чамара Р.О. досліджували поняття «фінансова стійкість комерційного банку», визначаючи його як такий стан банківської установи, при якому вона є платоспроможною, ліквідною, має достатню величину регулятивного капіталу для покриття всіх можливих ризиків, пов'язаних із банківською діяльністю, і при цьому залишається достатньо рентабельною, тобто її активи використовуються максимально ефективно [3]. Золковер А.О. і Гуменюк А.О. вивчали методи забезпечення фінансової стійкості комерційних банків [4]; Юрчишена Л.В. та Подолян С.В. у своїх працях досліджували оцінку фінансової стійкості комерційного банку [5]; Русіна Ю.О. і Легейда А.Г. вивчали способи забезпечення фінансової стійкості банку [6]; Дзюблюк О.В. досліджував сутність фінансової стійкості банків та її управління [7]. Р. Шіллер визначає фінансову стійкість комерційного банку як узагальнюючу результативність усіх складових його стійкості, що вимірюється системою показників, насамперед, обсягом і структурою власних ресурсів, рівнем прибутковості, нормою прибутку на власний капітал, встановленими показниками ліквідності, мультиплікативною ефективністю власного капіталу, обсягом створеної доданої вартості [8]; М. Чіхак у своїх статтях та публікаціях охоплює теми оцінки фінансової стійкості та стрес-тестування [9]. К. Руза зі співавторами розглядають динаміку банківської системи в цілому, зокрема середовище, в якому банки працюють. Для оцінки цього середовища автори пропонують складений показник аналізу стійкості та стабільності банківських систем розвинених країн [10]. К.Макдональд і М. ван Ордт розглядають застосування ринкоорієнтованих показників для оцінки стійкості банківських систем [11].

Критична оцінка перелічених та численних інших досліджень з тематики забезпечення фінансової стійкості банків дозволяє констатувати, що в сучасних умовах, коли розвиток фінансового ринку відбувається доволі динамічно і з'являються нові ризики та загрози для стабільного функціонування банківського сектору, питання надійності і стійкості українських банків набуває особливого значення [12]. Більш глибокого дослідження потребують чинники, що впливають на фінансову стійкість невеликих за обсягами діяльності банків, оскільки доволі часто їх інтереси не враховуються у процесі регуляторної та наглядової діяльності. В той же час, значення таких банків є важливим для забезпечення фінансовими ресурсами економіки окремих регіонів України.

Постановка завдання. Метою статті є визначення та аналіз чинників, які впливають на фінансову стійкість банку в Україні, визначення їх місця та пріоритетності в залежності від вагомості впливу, а також розробка підходів для забезпечення фінансової стійкості банку в сучасних умовах функціонування банківського сектору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Забезпечення фінансової стійкості банків є основою стабільної банківської системи, запорукою успіху економічних перетворень і макроекономічного розвитку. Від рівня розвитку банківської системи, її ресурсного потенціалу, надійності та високого рівня платоспроможності залежить забезпеченість фінансовими ресурсами всіх галузей економіки. Необхідність поступального розвитку економіки України та досягнення високих темпів приросту внутрішнього валового продукту можливі за умов забезпечення високого рівня концентрації фінансових ресурсів і стабільного розвитку банківської системи.

Перш ніж перейти до обґрунтування поняття «фінансової стійкості», визначимо основні теоретичні аспекти категорії «стійкість». «Стойкість» є найфундаментальнішим поняттям, що найкраще відображає проблеми та тенденції розвитку банківського сектору. В працях українських та зарубіжних вчених поняття стійкості часто пов'язується з поняттями «стабільність», «рівновага», «надійність» [13, 14].

Так, А. Ю. Юданов вважає, що ознакою стійкості є стабільність як здатність опинитися в привілейованому, відносно менш уразливому становищі під час криз та здатність їх переборювати. «Стабільність» та «стійкість» як характеристики якості банківської системи досить близькі поняття. Але, на відміну від «стійкості», «стабільність» передбачає здатність системи протистояти силі, акцентує увагу на здатності до постійного відтворення. Стійкими як банк, так і банківська система стають завдяки своїй стабільності. Стабільність - це постійна якісна характеристика, стійкість - це те, що здобувається, змінюється в процесі функціонування.

Із стійкістю банків часто пов'язують і проблему надійності. При всій схожості термінів вони відрізняються один від одного. В. Н. Живалов пов'язує обидва поняття і дає визначення стійкості банку як його здатності у динамічних умовах ринкового середовища чітко та оперативно виконувати свої функції, забезпечити надійність вкладів юридичних і фізичних осіб та своїх зобов'язань з обслуговування клієнтів. Позитивний бік такого визначення полягає в тому, що стійкість банку розглядається як основа, на базі якої забезпечується надійність. Надійність банку це скоріше його суб'єктивна оцінка з боку вкладників та кредиторів як такого, що вселяє довіру.

Отже, «стійкість» слід розглядати як окреме поняття, відмінне від «стабільності», «рівноваги», «надійності». Крім того, для детального аналізу суті стійкості слід розрізняти стійкість банківської системи та стійкість банку. З позицій макро- та мікроекономіки стійкість банківського сектору - не одне й те саме. З макроекономічних позицій стійкість характеризує процес розвитку банківської системи в цілому. Іншою

категорією є стійкість окремого банку. Стійкість банку - це стан, що забезпечує цілеспрямований його розвиток.

Слід погодитися з підходом Є.В. Склепового до визначення фінансової стійкості банку як спроможності банку як системи трансформування ресурсів (персоналу, фінансових ресурсів, активів, обладнання та інформаційних технологій) з максимальною ефективністю і мінімальним ризиком виконувати свої функції у ринковому середовищі попри вплив екзогенних та ендогенних факторів [15, с. 65-70].

Загалом, фінансова стійкість банку характеризується збалансованістю фінансових потоків, достатністю коштів для підтримки своєї платоспроможності та ліквідності, а також рентабельною діяльністю. Стійкість означає перманентну здатність банку відповідати за своїми зобов'язаннями і забезпечувати прибутковість на рівні, достатньому для нормального функціонування у конкурентному середовищі [16;17].

З огляду на те, що на фінансову стійкість банку можуть впливати чинники зовнішнього та внутрішнього середовища, необхідно провести систематизацію і класифікацію таких чинників (рис. 1).

Серед екзогенних чинників важливе значення мають економічні та глобалізаційні чинники. Загальноекономічний стан визначається такими параметрами як стан платіжного балансу країни, інвестиційний клімат, стан реального сектору економіки, масштаби тіньової економіки, рівень оновлення виробничих потужностей. Глобалізаційні процеси в світовій економіці призвели до виникнення глобалізованого фінансового ринку. З огляду на це, поширення кризових явищ значно прискорилося, і ймовірність впливу таких явищ на світових ринках на фінансову стійкість банків в Україні є дуже високою. Вплив фінансових чинників визначається попитом і пропозицією грошової маси, темпами інфляції та інфляційними очікуваннями, вартістю і графіком обслуговування державного боргу, рівнем доходу ринку цінних паперів, обмінним курсом національної валюти, грошовою емісією, спрямованістю монетарної політики центрального банку. Значення політичних чинників полягає передовсім у створенні сприятливого середовища для розвитку банківського сектору та рівних правил гри на фінансовому ринку, ефективної законодавчо-нормативної бази. Безперечно, що досягнення фінансової стійкості банківського сектору неможливе без соціальної стабільності та релевантної соціальної політики уряду.

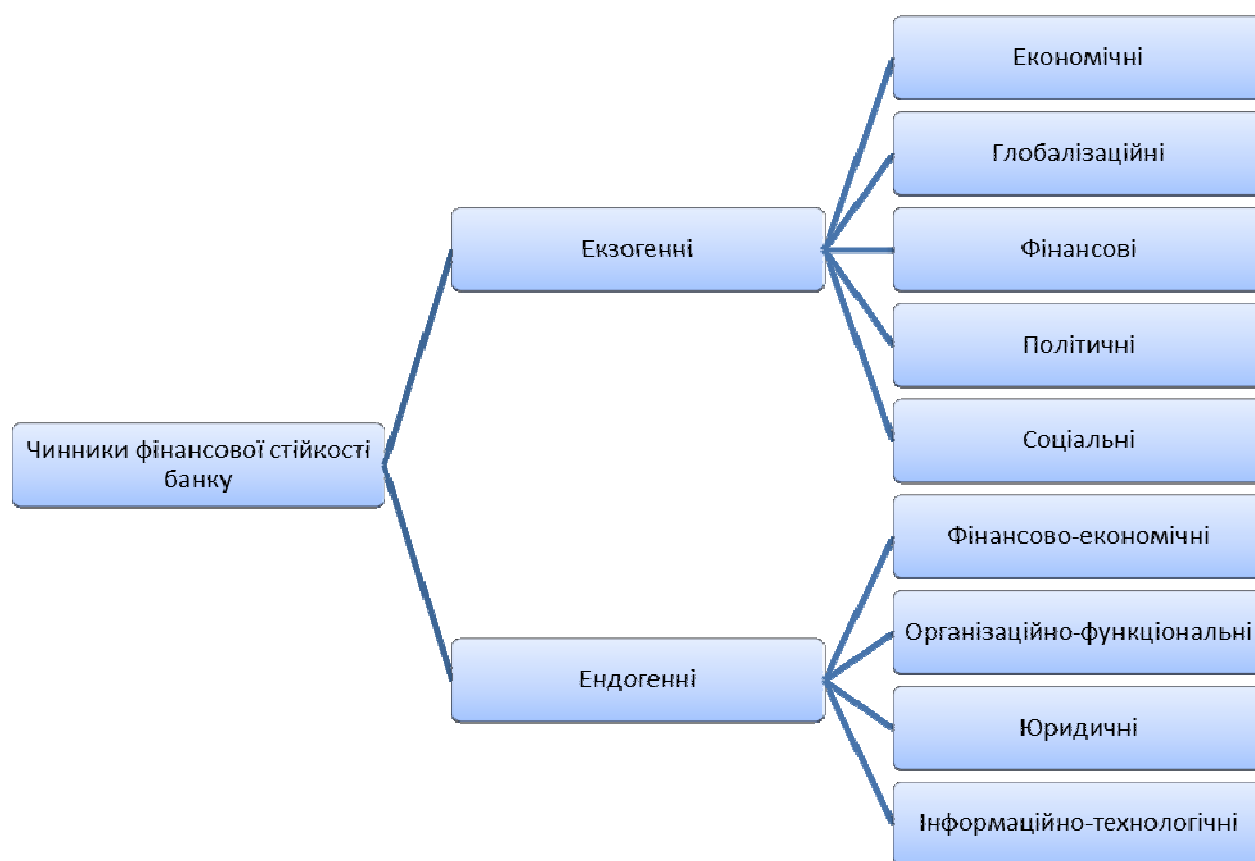

Рис. 1. Чинники, що визначають фінансову стійкість банку

Джерело: розроблено авторами з використанням даних [1; 18]

Серед ендогенних чинників фінансової стійкості слід виокремити як фінансово-економічні, пов'язані із забезпеченням ефективного управління активами і пасивами банку, ліквідності та належного рівня капіталізації, так і організаційно-функціональні, серед яких рівень банківського менеджменту, якість банківської стратегії, рівень професійної кваліфікації персоналу та ін. Акцентуємо увагу також на юридичних чинниках, що стосуються дотримання банком чинних регулятивних вимог та вимог законодавства, зокрема у сфері протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму. Ключову роль у забезпеченні фінансової

стійкості сучасного банку відіграють інформаційно-технологічні чинники – програмне забезпечення, наявність платформи інтернет та мобільного банкінгу, системи захисту даних тощо.

Для аналізу фінансової стійкості банку необхідне застосування статистичних, економіко-математичних, облікових та інших способів обробки інформації. При цьому слід сформулювати систему показників, які характеризують діяльність банку; вивчити фактори впливу та причини їх зміни; виявити і виміряти взаємозв'язок між ними.

До основних об'єктів аналізу фінансової стійкості банку ми відносимо: заходи щодо формування капіталу банку, а також його структуру; якість активів; показники прибутковості функціонування банку, що дають змогу оцінити ефективність його роботи; показники ліквідності і платоспроможності банку, які характеризують його фінансову стійкість; темпи зростання банку; різні ризики, що впливають на діяльність банку.

Оцінку рівня ефективності банківської діяльності здійснюємо на основі розрахунку показників рентабельності активів, капіталу, доходів, чистого процентного спреду, чистої процентної маржі банку тощо. Об'єктом нашого дослідження обрано АТ АКБ «Львів», який має найбільш розгалужену мережу філій і відділень у Львові та Західній Україні загалом, його клієнтами є як фізичні особи, так і корпоративні клієнти. Чисті активи банку за станом на 01.01.2021 склали близько 5 млрд. грн., за цим показником банк перебував на 38-му місці серед 73 діючих банків. Банк є надійним фінансовим партнером для малого та середнього бізнесу в Західному регіоні, основна частка акцій АТ АКБ «Львів» перебуває у володінні Швейцарського фонду responsAbility, який є однією з провідних світових компаній по управлінню активами. Банк є членом Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Асоціації банків Львівщини, Асоціації українських банків, Європейської Бізнес Асоціації, Міжнародної фінансової банківської системи S.W.I.F.T., Національної Системи Міжнародних Електронних Платежів, а також одним із банків, що реалізують програму доступних кредитів для бізнесу 5-7-9%. Оцінка рівня фінансової стійкості цього банку буде показовою в контексті розуміння сильних та слабких сторін регіональних банків, та їх здатності протистояти можливим кризам чи зовнішнім шокам.

Слід відзначити, що відповідно до рейтингу надійності банків у 2020 році, опублікованого незалежним журналістським бізнес-порталом Mind, АТ АКБ «Львів» не входив до найбільш надійних банків і перебував на 20-му місці з рейтингом 3,0 за 5-ти бальною шкалою. Цей рейтинг враховує найважливіші фактори фінансової стійкості, які можна розрахувати на основі публічної інформації для платоспроможних банків. За оцінками авторів рейтингу, слабкими місцями АТ АКБ «Львів» є адекватність капіталу та показник левериджу, натомість максимальну оцінку банк отримав за процентний спред та доволі високу – за рентабельність капіталу [19].

Для оцінки фінансової стійкості АТ АКБ «Львів» використаємо метод коефіцієнтного аналізу, розрахувавши коефіцієнт співвідношення власного капіталу та активів, відношення статутного капіталу до балансового капіталу, мультиплікатора капіталу, коефіцієнт надійності та співвідношення власного капіталу та залучених коштів. Розрахунок наведено в табл. 1.

Таблиця 1.
Розрахунок окремих коефіцієнтів фінансової стійкості АТ АКБ «Львів» за 2017- 2020 рр.

№ з/п	Показник	Од. виміру	Нормативне значення	Роки			
				2017	2018	2019	2020
Вхідні дані до розрахунку							
1.	Активи	тис. грн.	-	1782942	2403594	3195759	5042548
2.	Власний капітал	тис. грн.	-	202060	234497	357551	422 872
3.	Статутний капітал	тис. грн.	-	310370	443370	443370	438 405
4.	Залучені кошти	тис. грн.	-	1469563	1895340	2146912	3890054
Результат							
1.	Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та активів	%	≤4	11,33	9,76	11,19	8,38
2.	Відношення статутного капіталу до власного капіталу	%	15-50	153,60	189,07	124,00	103,67
3.	Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	-	8-25	5,74	5,42	7,21	11,5
4.	Коефіцієнт надійності	%	>5	12,78	10,81	12,60	11,26
5.	Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та залучених коштів	%	-	13,75	12,37	13,80	10,87

Джерело: розрахунки авторів на основі [20; 21]

Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та активів у 2018 році зменшується на 1,57%, збільшується у 2019 році та у 2020 досягає найнижчого значення – 8,38%. Позитивною тенденцією вважається зростання даного показника. Однак, оскільки нормативним значенням вважається не менше 4%, то, слід зазначити, що АТ АКБ «Львів» у 2017 і 2019 роках має високий рівень фінансування активів за рахунок

власного капіталу. Статутний капітал протягом усього аналізованого періоду перевищує власний капітал за рахунок наявності непокритого збитку, проте, спостерігається щорічне зменшення цього розриву.

Коефіцієнт мультиплікатора капіталу у 2018 році дещо зменшується, у 2019-2020 роках порівняно з 2018 роком він збільшився на 1,79 та 6,08 відповідно. Чим вище його значення, тим менш стабільний банк, але зростання цього коефіцієнта є фактором зростання прибутковості акціонерного капіталу. Тому, результат 2019-2020 роках свідчить про погіршення фінансової стійкості банку.

Упродовж 2019 року банк покращив ефективність своєї діяльності - фактичний рівень чистої процентної маржі станом на 31.12.2019 року склав 4,08% (станом на 31.12.2018 року - 3,16%, станом на 31.12.2017 року - 2,69%), а за станом на кінець 2020 року дорівнює 3,77%. Фактичний рівень чистого спреда на 31.12.2019 року склав 6,1%, а у 2020 році зріс до 6,7%. За рахунок вищої бізнес-активності порівняно із більшістю конкурентів та банківського сектору в цілому, банк впродовж 2017-2020 рр. досягнув посилення своїх ринкових позицій.

Для оцінки впливу чинників на динаміку коефіцієнта надійності та коефіцієнта співвідношення власного капіталу та залучених коштів застосовуємо факторний метод, за допомогою якого визначимо вплив зміни обсягу власного капіталу та зобов'язань на зазначені коефіцієнти (табл. 2, табл. 3). Слід зазначити, що коефіцієнт надійності характеризує залежність банку від залучених коштів і є одним з найрозповсюдженіших коефіцієнтів, що використовуються на практиці для оцінювання фінансової стійкості.

Таблиця 2.

Вихідні дані та результати факторного аналізу коефіцієнта надійності методом ланцюгових підстановок

Роки	Коефіцієнт надійності	Власний капітал	Зобов'язання	Всього	Приріст коефіцієнту надійності за рахунок:	
2017	0,13	202060	1580882	-	-	-
2018	0,11	234497	2169097	-0,020	0,021	-0,040
2019	0,13	357551	2838208	0,018	0,057	-0,039
2020	0,11	422872	4559500	-0,020	0,023	-0,056

Джерело: розрахунки авторів на основі [20; 21]

У 2019 році коефіцієнт надійності збільшився на 0,018 п. Цій зміні на 0,018 п. позитивно посприяла власного капіталу, який у порівнянні з 2018 роком збільшився на 123 054 грн. у абсолютному вираженні, однак негативний вплив на коефіцієнт надійності мала динаміка зобов'язань. У 2020 році коефіцієнт надійності зменшився на 0,020 п., що відбулося внаслідок збільшення величини власного капіталу на 65 321 тис. грн., в той же час суттєве зростання обсягу зобов'язань призвело до негативної зміни коефіцієнта.

Таблиця 3.

Вихідні дані та результати факторного аналізу коефіцієнта співвідношення власного капіталу та залучених коштів методом ланцюгових підстановок

Роки	Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та залучених коштів	Власний капітал	Залучені кошти	Всього	Приріст коефіцієнту співвідношення власного капіталу та залучених коштів за рахунок:	
2017	0,14	202060	1469563	-	-	-
2018	0,12	234497	1895340	-0,014	0,022	-0,036
2019	0,14	357551	2591810	0,014	0,065	-0,051
2020	0,10	422872	3890054	-0,030	0,023	-0,040

Джерело: розрахунки авторів на основі [20; 21]

Отримані результати свідчать про те, що на значення коефіцієнту співвідношення власних та залучених коштів у 2019 році більшою мірою вплинуло зростання власного капіталу, натомість у 2020 році збільшення обсягу залучених коштів знизило показник на 0,040 п., в той час, коли приріст власного капіталу збільшив його лише на 0,023 п.

Таким чином, проаналізувавши фінансовий стан АТ АКБ «Львів» за допомогою факторного аналізу, можна визначити низку кроків для його підтримки: забезпечення фінансової стійкості банку в довгостроковій перспективі потребує нарощування власного капіталу; є необхідність у вдосконаленні процентної політики банку та оптимізації процентних ставок за кредитами для підвищення показника чистої процентної маржі, що демонструє здатність банку отримувати чистий прибуток і покривати витрати та ризики; доцільно зменшувати адміністративні та інші витрати, які мають негативний вплив прибутковості активів та загалом на фінансові результати АТ АКБ «Львів».

Відповідно до значень базових показників та критерію їхньої динамічної стабільності, фінансовий стан АТ АКБ «Львів» можна визначити як достатній, але підвладний коливанням, оскільки базові показники перебувають у межах рекомендованих значень, проте значення цих показників є нестабільними. Така нестабільність зумовлена впливом окремих чинників екзогенного та ендогенного характеру. Зокрема, у 2020 році вагомий вплив мали економічні та соціальні чинники, а саме погіршення загального стану економіки через жорсткі карантинні обмеження та зниження споживчого попиту. Зазначені явища призвели до скорочення обсягів кредитування підприємств малого і середнього бізнесу, які є одними із основних клієнтів банку. Не менш важливу роль відіграло поширення панічних настроїв серед населення, що проявилось зокрема у бажанні зберігати свої заощадження та тимчасово вільні запаси грошей на руках у готівковій формі, а не вкладати їх на банківські депозити. Додатково ускладнило ситуацію зниження процентних ставок за депозитами банків у 2020 році. Щодо внутрішніх факторів, то важливою проблемою для АТ АКБ «Львів» є недостатньо високий рівень капіталізації, тому у разі поглиблення негативних тенденцій на фінансовому ринку йому буде складно покрити свої зобов'язання акціонерним капіталом і уникнути ризиків завдяки капіталу та резервним фондам.

В сучасних умовах фінансова стійкість банків перебуває під впливом якісно нових чинників. Це стосується як зміни підходів до формування ресурсної бази з огляду на зниження процентних ставок, так і помітного зниження вартості кредитів з огляду на посилення конкуренції на фінансовому ринку. Зазначені тенденції призведуть до зниження спреду та рентабельності банків у середньостроковій перспективі. За оцінками НБУ, завдяки низькій інфляції та макрофінансовій стабільності висока вартість ресурсів перестане бути проблемою, що стримує відновлення кредитування. Зміна інфраструктури фінансового ринку призведе до спроб захоплення традиційно «банківських» його сегментів фінансовими та нефінансовими (зокрема фінтех) компаніями. З огляду на це, банкам слід суттєво переглянути підходи до забезпечення власної фінансової стійкості, приділяючи увагу формуванню буферів капіталу, паралельно з цим адаптовуючи депозитну, кредитну та інвестиційну політику до нових умов на фінансовому ринку.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У сучасних умовах постійної зміни ринків, посилення конкурентної боротьби, поглиблення кризових явищ в економіці країни в цілому та банківській системі зокрема перед вітчизняними банками виникає необхідність глибокої оцінки їх фінансової стійкості, а також пошук способів її підвищення. Оцінка фінансової стійкості являє собою досить складний та не завжди достовірний процес, оскільки потребує визначення максимально реальних показників діяльності установи. При цьому не менш, важливим моментом, є значна волатильність фінансового ринку та нестабільна макроекономічна ситуація в Україні загалом.

Дослідження поняття фінансової стійкості банків показує, що цей термін широко використовується як вітчизняними, так і зарубіжними вченими та практиками, фінансову стійкість часто ототожнюють з надійністю, проте стійкість ми вважаємо більш широким поняттям, в той час як надійність може характеризувати фінансову установу як таку, що користується довірою з боку вкладників та кредиторів. З урахуванням специфіки забезпечення фінансової стійкості банківського сектору здійснено систематизацію чинників, що на неї впливають. До екзогенних чинників відносимо економічні, глобалізаційні, фінансові, політичні та соціальні; до ендогенних – фінансово-економічні, організаційно-функціональні, юридичні та інформаційно-технологічні. З метою виявлення сильних та слабких сторін регіональних банків, та їх здатності протистояти можливим кризам чи зовнішнім шокам було проаналізовано динаміку показників фінансової стійкості АТ АКБ «Львів». Результати аналізу показали, що банк «Львів» має достатній рівень фінансової стійкості, проте недостатньо захищений від впливу зовнішніх шоків, зокрема погіршення загального стану економіки через пандемію та викликані цим диспропорції на ринку банківських послуг. Загалом, забезпечення фінансової стійкості банку в середньостроковій перспективі буде перебувати під впливом негативних зовнішніх чинників, тому важливого значення набуває ефективність ресурсної політики банків та внутрішніх процедур управління активами і ризиками. Зважаючи на це, перспективи подальших досліджень у напрямі забезпечення фінансової стійкості банків в Україні пов'язані із пошуком шляхів нарощування капіталізації банків, особливо малих та середніх, зміною підходів до реалізації депозитної та кредитної політик, зокрема підвищенню ролі нецінових методів при залученні клієнтів, а також із підвищенням рівня конкурентоспроможності банків на фінансовому ринку.

Список використаної літератури.

1. Гарбар Є.С. Фактори впливу на фінансову стійкість банку в умовах нестабільного економічного середовища. *Науковий вісник Ужгородського університету Серія "Економіка"*. 2015. Випуск 1 (45). Т.1 С. 184-187.
2. Черничко С.Ф., Черничко С.С., Пелехач І.І. Банківський сектор економіки України: огляд основних тенденцій і перспектив розвитку. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка*. 2017. Випуск 2(8). С.182-189
3. Довгаль Ю.С., Чамара Р.О. Сутність фінансової стійкості комерційного банку та ефективні шляхи її забезпечення. Режим доступу до ресурсу: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1501/15djssfs.pdf>.
4. Золковер А.О., Гуменюк А.О. Методи забезпечення фінансової стійкості комерційних банків. *International scientific journal*. 2015. № 2. С. 32-35.
5. Юрчишена Л.В., Подолян С.В. Оцінка фінансової стійкості комерційного банку. *Регіональна бізнес-економіка та управління*. 2013. № 3. С. 72-79.
6. Русіна Ю.О., Лейда А.Г. Забезпечення фінансової стійкості комерційного банку. *International scientific journal*. 2015. № 2. С. 87-90.

7. Дзюблюк О.В. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності: монографія / О. В. Дзюблюк, В. В. Корнєєв, В. І. Міщенко та ін. ; за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2017. 298с.
8. Шіллер Р.І. Фінансова стійкість комерційного банку та шляхи її зміцнення К.: Наук. думка, 1998. 158 с.
9. Cihak M. Bank Profitability and Financial Stability. International Monetary Fund. 2019. P. 2–50.
10. Ruza, C., de la Cuesta-González, M., & Paredes-Gazquez, J. Banking system resilience: an empirical appraisal. *Journal of Economic Studies*. 2019. №46. Вип.6. Режим доступу до ресурсу: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JES-06-2018-0199/full/html>
11. MacDonald, C., & van Oordt, M. R. Using market-based indicators to Assess banking System Resilience. *Bank of Canada Financial System Review*. 2017. P. 29-41.
12. Papadimitriou, T., Gogas, P., & Agravetidou, A. The resilience of the US banking system. *International Journal of Finance & Economics*. 2020
13. Крухмаль О. В. Оцінка фінансової стійкості на підставі визначення критеріїв динаміки стабільної діяльності банку. *Актуальні проблеми економіки: Науковий економічний журнал*. 2018. №9. С. 43-50.
14. Реверчук О. Банківський сектор та його структура в Україні. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2009. Вип. 19. С. 420-424.
15. Склеповий Є. В. Складові стійкості комерційного банку. *Фінанси України*. 2017. №5. С. 138–143.
16. Науменкова С. В., Міщенко С. В. Розвиток фінансового сектору України в умовах формування нової фінансової архітектури. К. : УБС, ЦНДНБУ, 2009. 384 с.
17. Показатели финансовой устойчивости. Руководство по составлению. Вашингтон: Международный Валютный Фонд, 2007. 324 с.
18. Корженко, К. А. Підходи до класифікації факторів, що впливають на стійкість банківської установи. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2015. 12 (1). С.191-195.
19. MIND.ua. Рейтинг надійності банків України 2020. Режим доступу до ресурсу: <https://mind.ua/banks/rating>.
20. Офіційний сайт АТ АКБ «Львів». Фінансова звітність. Режим доступу до ресурсу: <https://www.banklviv.com/finansova-zvitnist/>
21. Дані наглядової статистики. Балансові звіти банків. Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1>

References.

1. Garbar, E.S. (2015), “Factors influencing the financial stability of the bank in an unstable economic environment”, *Scientific Bulletin of Uzhgorod University. Series "Economy"*, Issue 1 (45). vol.1, pp.184-187.
2. Chernychko, S.F., Chernychko, S.S. and Pelekhach, I.I. (2017), “The banking sector of the Ukrainian economy: an overview of the main trends and prospects for development”, *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnogo universytetu. Seriya Ekonomika*, vol. 2(8), pp. 182-189.
3. Dovgal, Y.S. and Chamara, R.O. (2015), “The essence of financial stability of a commercial bank and effective ways to ensure it”, available at: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1501/15djssfs.pdf> (Accessed 22 February 2021)
4. Zolkover, A.O. and Gumenyuk, A.O. (2015), “Methods of ensuring the financial stability of commercial banks”, *International scientific journal*, vol. 2, pp. 32-35.
5. Yurchishena, L.V. and Podolyan, S.V. (2013), “Assessment of financial stability of a commercial bank”, *Rehionalna biznes-ekonomika ta upravlinnia*, vol. 3, pp. 72-79.
6. Rusina, Y.O. and Legeida, A.G. (2015), “Ensuring the financial stability of a commercial bank”, *International scientific journal*, vol.2, pp. 87-90.
7. Dzyublyuk, O.V., Kornieiev, V.V., Mishchenko, V.I (2017), *Teoriia i praktyka hroshovoho obihu ta bankivskoi spravy v umovakh hlobalnoi finansovoi nestabilnosti: monohrafiia* [Theory and practice of money circulation and banking in the conditions of global financial instability: monograph], FOP Osadtsa Yu.V., Ternopil, Ukraine.
8. Schiller, R.I. (1998), *Finansova stiikist komertsiihnoho banku ta shliakhy yii zmitsnennia* [Financial stability of a commercial bank and ways to strengthen it], Naukova dumka, Kyiv, Ukraine.
9. Cihak, M. (2019), *Bank Profitability and Financial Stability*, International Monetary Fund.
10. Ruza, C., de la Cuesta-González, M., & Paredes-Gazquez, J. (2019), “Banking system resilience: an empirical appraisal”, *Journal of Economic Studies*, vol. 46, issue 6, available at: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JES-06-2018-0199/full/html> (Accessed 26 February 2021).
11. MacDonald, C., & van Oordt, M. R. (2017), “Using market-based indicators to Assess banking System Resilience”, *Bank of Canada Financial System Review*, 29-41.
12. Papadimitriou, T., Gogas, P., & Agravetidou, A. (2020), “The resilience of the US banking system”, *International Journal of Finance & Economics*
13. Krukmal, O.V. (2018), “Estimation of financial stability on the basis of definition of criteria of dynamics of stable activity of bank”, *Actual problems of economy*, vol. 9, pp. 43-50.
14. Reverchuk, O. (2009), “The banking sector and its structure in Ukraine”, *Formuvannia rynkovoї ekonomiky v Ukraini*, vol. 19, pp. 420-424.

15. Sklepoviy, E.V. (2017), "Components of the stability of a commercial bank", *Finansy Ukrainy*, vol. 5, pp. 138–143.
16. Naumenkova, S.V. and Mishchenko, S.V. (2009), *Rozvytok finansovoho sektoru Ukrainy v umovakh formuvannia novoi finansovoi arkhitektury* [Development of the financial sector of Ukraine in terms of forming a new financial architecture] / UBS, CNDNBU, Kyiv, Ukraine.
17. International Monetary Fund (2007), *Indicators of financial stability. Compilation guide*, Washington.
18. Korzhenko, K.A. (2015). "Approaches to the classification of factors, influencing on the bank institution resilience", *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Ser.: Ekonomichni nauky*, vol.12 (1), pp. 191-195.
19. MIND.ua (2020), "Reliability rating of Ukrainian banks 2020", available at: <https://mind.ua/banks/rating>. (Accessed 26 February 2021)
20. The Official site of JSCB "Lviv" (2020), "Financial Statements", available at: <https://www.banklviv.com/finansova-zvitnist/> (Accessed 26 February 2021)
21. The Official site of the National bank of Ukraine (2020), "Supervisory statistics data. Balance sheets of banks", available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1> (Accessed 26 February 2021).

Стаття надійшла до редакції 02.03.2021 р.